

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

ΕΚΕΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΑ ΑΛΛΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

Εκεί και
πάντα αλλού

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχου/ων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη Ελληνική Λογοτεχνία

Πεζογραφία – 341

Μαρία Παπαγιάννη, *Εκεί και πάντα αλλού*

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια, διόρθωση: Ελένη Μαρτζούκου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Φιλμ, μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright © Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2014

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Μάιος 2014

ΚΕΤ 8960 ΚΕΠ 297/14

ISBN 978-960-16-5437-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ, ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στην Έλενα, συνένοχο σε όλα

Περιεχόμενα

α	Πλημμυρίδα και άμπωτη	11
β	Η κυρία του 307	27
γ	Όνειρο σε δόσεις	37
δ	Περνάω τη γραμμή;	48
ε	Ψεύτη κόσμε	59
ζ	Ξέχασέ την και προχώρα	67
η	Μια στιγμή μετά δεν είναι τίποτα το ίδιο	78
θ	Πώς μπαίνει η ζωή σ' ένα χαρτί	91
ι	Έμαθα και τώρα θυμάμαι	100
κ	Καλύτερα μεγάλα όνειρα παρά μικρή πραγματικότητα	110
λ	Υπάρχει αυτό που βλέπουμε;	126
μ	Ο καθένας ονειρεύεται στα μέτρα του	139
ν	Σε παράλληλες τροχιές	151
ξ	Και πρόβατα και λύκοι	161
ο	Είμαστε η ιστορία μας	174
π	Η ευτυχία δε χαρίζεται	198
ρ	Ακολουθώντας τα ίχνη	211

σ	Η αλήθεια δεν είναι ποτέ μια αλήθεια	225
τ	Σαν καθαρό νερό η σκέψη	242
υ	Πώς να παίξεις μπάλα δίχως τέρμα;	258
φ	Λες να πιάνουν οι ευχές;	269
χ	Καταφύγιο σ' εμπόλεμη ζώνη	282
ψ	Νόμος της φύσης	292
ω	Καιρόν γνώθι	300

Πλημμυρίδα και άμπωτη

Ήθελε να του πει να φύγει. Να έβρισκε μόνο το κουράγιο.

Ο χρόνος, λένε, είναι σχετικός. Και η ζωή; Κι αυτή. Πώς δηλαδή;...

Είκοσι κιλά σίδερο είναι πιο βαριά από είκοσι κιλά μπαμπάκι;...

Η ζωή είναι αυτά που θυμάσαι, αυτά που σου μέτρησαν. Δυο παγωτά την εβδομάδα, είκοσι τέσσερα παγωτά ένα καλοκαίρι...

Το σπίτι που περάσαμε μια ολόκληρη ζωή έπεσε σε μια ώρα...

Ένα φευγαλέο όνειρο, είμαι ευτυχοισμένη λες και, μόλις ανοίξεις τα μάτια σου, πάει, στράγγιξε η χαρά. Κι όμως, εγώ κάποτε ήμουν ευτυχοισμένη. Στ' όνειρο ήτανε. Ξέρεις τι λέω εγώ; Ένας λευκός, φρεσκοβαμμένος τοίχος, αυτό είναι η ζωή. Βάλ' του εσύ παράθυρα και μια πόρτα. Στόλισέ τον με φωτογραφίες και πίνακες. Διάλεξε όποιον θέλεις. Εκείνο με τη θάλασσα, να βλέπεις μακριά τα καράβια να περνάν...

Στην πόλη που μεγάλωσε δεν είχε θάλασσα. Στον ύπνο της όμως έβλεπε τον αδελφό της ανάσκελα στη θάλασσα να επιπλέει...

Έπλενε η Δώρα τα πιάτα στον νεροχύτη και προσπαθούσε να αδειάσει απ' όσα άκουσε όλη μέρα στο νοσοκομείο. Σκόρπιες κουβέντες και παράπονα από τους διάφορους θαλάμους που επισκεπτόταν από το πρωί παντρεύονταν τώρα το ένα το άλλο και σπρώχονταν στους διαδρόμους του μυαλού της.

Να 'μουνα πουλί να πέταγα, να γυρνούσα πίσω στα χρόνια που δεν έζησα...

Την τσάκισαν και σήμερα. Βιάστηκε η Δώρα να κλείσει τα κουτάκια, ήρθε η φωνή του Γρηγόρη από το μέσα δωμάτιο και την προσγείωσε:

«Αγάπη μου, πιάνεις μια μπίρα;».

Έμεινε να κοιτάει τις σαπουνάδες. Αν τολμούσε μόνο να έλεγε ό,τι της κατέβαινε, θα 'θελε να του πει να φύγει. Να 'βρισκε το κουράγιο να του πει να φύγει. Κι ύστερα να τον βλέπει ν' ανοίγει την πόρτα και να χάνεται στη νύχτα. Και καθόλου να μην τη νοιάζει, όπως κι αυτός δεκάρα τσακιστή δεν έδινε για όσα περνάει κάθε μέρα. «Τη δουλειά δεν την κουβαλάμε στο σπίτι» την αποστόμωνε κάθε φορά που ήθελε να ακουμπήσει πάνω του λίγη από τη δυστυχία που εισέπραττε καθημερινά.

«Εκείνη η μπίρα ποδαράτη έρχεται;»

Σκούπισε τα χέρια της στην πετσέτα, άδειασε ο νιπτήρας. Ένας μικρός θόρυβος, κάποιον κουνούπι ήταν, πέταξε μπροστά της και χάθηκε, γλίστρησε πάλι η σκέψη κάτω από άλλη χαραμάδα. Σ' εκείνο το ένα ταξίδι με τους γονείς της στον Βόλο. Ήταν δεν ήταν

πέντε χρονών. Πού πάει ο μπαμπάς; Όσο να κλείσει η πόρτα πίσω του, πρόλαβε η Δώρα να δει ένα αστέρι να πέφτει, έκανε κρυφά μια ευχή. Φτιάχνανε κάστρα στην άμμο και μαζεύαν πεταλίδες. Τι ονειρεύεται η πεταλίδα στα σκοτάδια της; Με τα μικρά της χέρια την ξεκόλλησε από τον γυμνό βράχο. Ταξίδια στο ανοιχτό πέλαγος. Όταν φουσκώσει η θάλασσα, θα κάνει τα δόντια της πόδια και θα τρέξει με τον άνεμο να συναντήσει πέγκες, γωβιούς και σπάρους, κοράλλια, ανεμώνες, κρίνους κι αστερίες. Κι ύστερα; Θα επιστρέψει πάλι πίσω σπίτι της. Να γυρίσει ο μπαμπάς, αυτή την ευχή έκανε. Προσπάθησε να φυτέψει πάλι την πεταλίδα της στον βράχο. Ήρθε το κύμα και την πήρε.

«Τι σκέφτεσαι;» της είπε ενώ άφηνε την μπίρα δίπλα του.

Έσφιξε τις γροθιές της η Δώρα, την τελευταία στιγμή κρατήθηκε, περπάτησε η σελήνη, κατέβηκαν τα νερά, στέγνωσε ο θυμός, χάθηκαν τα ίχνη, πάλι μιλούσε μόνη της, αλλά δεν είπε τίποτα — *Κι όμως, το ήθελα πολύ να κολύμπαγες στην άγρια θάλασσα, άκουσε κρυφή φωνή, την άλλη Δώρα, την αόρατη, φανταστική δίδυμη, σύντροφο των παιδικών της χρόνων.*

«Είναι καλό» της είπε τις προάλλες η δερματολόγος «που τα προβλήματά σας τα βγάζετε σε δερματικά κι όχι σε κάτι άλλο».

Σε τι; ήθελε να τη ρωτήσει. Τι άλλο θα μπορούσε να συμβεί; Τι χειρότερο από το να σταματήσεις να ονειρεύεσαι ταξίδια; Να χάσει η ζωή τις μυρωδιές της, τις γεύσεις της, και να υπάρχουν στιγμές που όλα μοιάζουνε αναθεματισμένα ολόδια.

«Τι σκέφτεστε;» τη ρώτησε η δερματολόγος καθώς την έβλεπε έτσι σιωπηλή.

«Αυτό που είπατε. Πως είμαι τυχερή» είπε χαμογελώντας.

«Εφόσον κάναμε όλες τις εξετάσεις και δε βρήκαμε τίποτα, μπορεί να είναι κάτι ψυχοσωματικό. Συμβαίνει συχνά στις γυναίκες της ηλικίας σας».

Κι αυτό την πείραξε πιο πολύ απ' όλα. Πριν λίγα χρόνια τής έλεγαν ότι είναι πολύ νέα για να ανησυχεί για το ένα και για το άλλο. Και τώρα στις γυναίκες της ηλικίας σας...

«Έχετε πατήσει τα σαράντα;»

Σε κάτι μήνες, σκέφτηκε η Δώρα από μέσα της κι απ' έξω της είπε:

«Όχι ακόμα».

Τίποτ' άλλο. Ας όψεται ο Γρηγόρης, που μετρούσε και τις μέρες και τις ώρες με έναν σαδισμό απεριγράπτο. Αυτή ποτέ δεν είχε πρόβλημα με τον χρόνο. Το απέκτησε ως αντίδραση στη δική του εμμονή να τη μεγαλώνει. Πριν κλείσει τα είκοσι πέντε ήταν ήδη είκοσι έξι, και πριν κλείσει τα τριάντα πέντε ήταν ήδη τριάντα έξι. Όταν το κατάλαβε, θύμωσε. Ήθελε να του πει: Δώσε πίσω τα χρόνια που δε γιόρτασα!

«Γιατί, έχεις πρόβλημα με την ηλικία σου;»

«Δεν έχω πρόβλημα με την ηλικία μου, μ' εσένα έχω που με μεγαλώνεις χρόνο με τον χρόνο».

«Εγώ, μωρό μου, αγαπάω τις ρυτίδες σου».

Την πρώτη ρυτίδα την είδε τυχαία μια μέρα που ο Γρηγόρης γύρισε στουπί στο μεθύσι. Τον άκουσε στον ύπνο της να τσακίζεται πάνω σ' ό,τι συναντούσε, όλα εμπόδια στον δρόμο του, κι έτρεξε να τον βοηθήσει.

Τον βρήκε στο μπάνιο να μετράει τραγουδώντας τα πλακάκια. Είχε αγκαλιάσει τη λεκάνη και δεν κουνιότανε με τίποτα. Αυτός ήταν ο άντρας που αγάπησε; Κάθισε στην άκρη της μπανιέρας, έπεσε το βλέμμα της στον καθρέφτη, είδε ένα πρόσωπο γερασμένο, άχρωμο και μια βαθιά ρυτίδα να σκίζει το μέτωπο στα δύο. Πότε άλλαξαν τόσο;

«Τι σκέφτεσαι;» της φώναξε πάλι ο Γρηγόρης.

Να φύγεις..., είπε η άλλη Δώρα μέσα της.

Πάλι με την άκρη του ματιού της είδε το κουνούπι. Στάθηκε στο πόδι της ακίνητο, δίπλωσε τα φτερά του και περίμενε.

Χτύπησε το τηλέφωνο. Κατέβασε η Δώρα το χέρι της, πέταξε ο εχθρός μακριά. Το τηλέφωνο επέμενε. Μακάρι να σιωπούσε. Μπορεί να ήταν από το νοσοκομείο. Δεν είχε κέφι να μιλήσει. Πολλές φορές την έπαιρναν εκτάκτως για να την ενημερώσουν για κάποιον ασθενή που του είχε αδυναμία ή που τη ζητούσε. Πέντε χρόνια έκλεινε η Δώρα σ' αυτό το δημόσιο νοσοκομείο. Ήταν η πιο πρόθυμη νοσηλεύτρια στον θάλαμό της, γι' αυτό δεν ήταν τυχαίο που όλοι οι ασθενείς εκείνη ζητούσαν. Αυτή δεχότανε στωικά τα τηλεφωνήματα και τα παράπονα, ενώ ο Γρηγόρης μουρμούριζε ότι θύμα γεννήθηκε, θύμα θα πεθάνει.

Δεν είχε άδικο. Αν της ταίριαζε κάποιος ρόλος, αυτός θα ήτανε. Το αιώνιο θύμα. Να κάνει τα ρεπό των άλλων όταν της κλαίγονταν λίγο παραπάνω. Να καταπίνει όλα τα φέματά τους αμάσητα. Κι ας υποπτευόταν ότι δεν ήταν άρρωστο το παιδί της Ντίνας προχτές που της ζήτησε να την αντικαταστήσει. Όταν μια άλλη νοσηλεύτρια της αποκάλυψε ότι υπήρχε καινούριος

γκόμενος στη ζωή της Ντίνας κι αυτός ήταν ο πραγματικός λόγος, έγινε έξαλλη. Τέτοια κοροϊδία δεν μπορούσε να τη χωνέψει. Τότε ήτανε που αποφάσισε ότι το θύμα μάς τελείωσε. Την άλλη μέρα, την ώρα που πίνανε όλοι μαζεμένοι τον πρωινό καφέ τους, το ανακοίνωσε βαρύγδουπα. Το είχε σκεφτεί και ξανασκεφτεί σ' όλο τον δρόμο από το σπίτι στο νοσοκομείο. Κι ενώ είχε ετοιμάσει έναν τέλειο λόγο με όλα τα επιχειρήματά της στη σειρά, τελικά πέταξε την πανοπλία και το μόνο που είπε ήταν ότι ο καθένας να σκέφτεται καλά πότε θέλει τα ρεπό του γιατί οι αντικαταστάσεις τελευταίας στιγμής δε θα την έβρισκαν πια πρόθυμη. Κι η Ντίνα κατάλαβε ότι η μηχητή ήταν για κείνη κι έτρεξε και την πρόλαβε στον διάδρομο. «Θα σου το έλεγα» της είπε «αλλά περίμενα λίγο να ωριμάσει. Και δίκιο είχα, γιατί τέλειωσε κιόλας. Δεν καταλαβαίνω πώς γίνανε έτσι οι άντρες. Εγώ μεγάλωσα ή τους ευνούχισε η κρίση;». Ήθελε να της πει κάτι θυμωμένο, ότι φτάνει, βαρέθηκε ν' ακούει, αλλά πάλι τη λυπήθηκε. Μόνη της μεγάλωνε τον γιο της. Δεν είπε τίποτα, αλλά δεν άφησε και κανένα περιθώριο γι' άλλες κουβέντες. Δε θα ανεχόταν άλλα ψέματα.

«Δώρα, πού ταξιδεύεις; Δεν το ακούς;»

Η Δώρα σηκώθηκε ανόρεχτα κι έπιασε το τηλέφωνο. Ήταν η φίλη της η Ρίτα. Κανόνιζαν γυναικεία έξοδο για το βράδυ.

«Είσαι;»

«Δεν ξέρω, περιμένω μήπως με ειδοποιήσουν από το νοσοκομείο» μάσησε τα λόγια της.

«Τι τρέχει, ρε Δώρα; Έχουμε να σε δούμε τόσο καιρό. Τι έπαθες;»

Είχε δίκιο η Ρίτα. Άλλη μια παράπλευρη απώλεια των τελευταίων χρόνων. Η χαρά να τρέχει στα μαπαράκια με τις κολλητές της και να συμμετέχει στο ξεφάντωμα.

«Εντάξει, θα έρθω. Θα κάνω ένα τηλέφωνο και θα το κανονίσω» είπε προσπαθώντας να κερδίσει μια μικρή παράταση στην περίπτωση που το μετανιώσει.

Το ραντεβού ήτανε για τις εννιά. Ακριβώς στις εννιά η Δώρα έτρεχε ακόμα σαν παλαβή. Η αδυναμία της να συμφιλιωθεί με τον χρόνο ήταν μεγάλη της αναπηρία. Τελευταία στιγμή ο Γρηγόρης της ανακοίνωσε ότι δεν άντεχε να ντυθεί για να βγάλει βόλτα τη Ρόζα, κι ύστερα ότι πολύ θα ήθελε μια μακαρονάδα από τα χεράκια της, αυτός που ποτέ δεν της παραπονέθηκε ότι προτιμάει τις φίλες της από εκείνον. Ήθελε να τον ρωτήσει ποια ήταν η τελευταία φορά που της έκανε πρόταση να κάνουνε κάτι κοινό. Ούτε ως τον μπακάλη να ψωνίσουν, για σινεμά ούτε λόγος. Αφού βλέπουμε στην τηλεόραση τις πιο τελευταίες ταινίες, και μάλιστα πίνουμε τις μπίρες μας, τα κρασιά μας, θα της έλεγε. Δεν υπήρχε ερώτησή της που να μην ήξερε την απάντησή του, οπότε γιατί να συγχυστεί πάλι;

Έβαλε το λουράκι στη Ρόζα, που την κοίταξε με λατρεία.

«Εσένα σε αγαπάω» έσκυψε και της είπε στο αυτί η Δώρα, και η Ρόζα κούνησε χαρούμενα την ουρά της.

Η Δώρα σκεφτόταν τις κινήσεις που έπρεπε να κάνει. Να γυρίσει γρήγορα, να βάλει νερό να βράζει όση ώρα θα έκανε μπάνιο, κι ύστερα... Ένιωσε πάλι το στομάχι της να χοροπηδάει κι αμέσως μετά άρχισε η ταχυκαρ-

δία. Κάθισε στα σκαλάκια του πάρκου κι άφησε τη Ρόζα ελεύθερη. Αυτή η έξοδος της φαινότανε βουνό, άσε που έπρεπε να ξυπνήσει νωρίς. Ήταν έτοιμη να γράφει στη Ρίτα ότι κάτι έτυχε και δε θα πάει, αλλά εκείνη τη στιγμή εμφανίστηκε μήνυμα στην οθόνη του κινητού της: «Μην τολμήσεις να ακυρώσεις τελευταία στιγμή. Σε περιμένουμε για να αρχίσουμε την ψυχανάλυση».

Γέλασε η Δώρα. Ψυχανάλυση ονόμαζαν τις εκμυστηρεύσεις τους. Τα πρώτα χρόνια η σχέση τους ήταν εκρηκτική. Μιλούσε η μία και οι άλλες ανέλυαν με τις ώρες. Τότε που είχανε χρόνο. Τότε που είχε η μια την άλλη. Τότε που οι πόρτες ήταν ανοιχτές. Τότε που η ζωή έμοιαζε αιώνια και οι επιλογές ανοιχτοί ορίζοντες.

Σηκώθηκε αποφασισμένη η Δώρα, κι η Ρόζα, σαν να το κατάλαβε, έτρεξε υπάκουη να της φορέσει το λουρί της.

«Αύριο σου υπόσχομαι μια τεράστια βόλτα» της είπε και τρέξανε προς το σπίτι.

Μπήκε στο ντους, διάλεξε βιαστικά τα ρούχα της, ένα τζιν και μια μαύρη μπλούζα, για ψηλοτάκουνα ούτε λόγος, κι άκουσε πάλι τον Γρηγόρη:

«Μωρό μου, τι θα γίνει με τη μακαρονάδα μου;».

«Πώς τη θέλεις;»

«Στα όνειρά μου; Καρμπονάρα».

«Μη σου πω πώς θα σε ήθελα εγώ στα όνειρά μου» ψιθύρισε από μέσα της ενώ τηλεφωνούσε στη γειτονική πιτσαρία.

Την ώρα που έπαιρνε την τσάντα της να φύγει, ήρθε και το παιδί με τη μακαρονάδα. Την άφησε πάνω στο τραπέζι.

«Η μακαρονάδα σου, σε περιμένει στο τραπέζι. Όσο για μένα...» —κόμπιασε λίγο η Δώρα καθώς κατάλαβε ότι ούτε γύρισε να την κοιτάξει, μόνο τα 'χωνε σε κάποιον τερματοφύλακα που δεν έπιασε το γκολ— «...φεύγω» του φώναξε και κοντοστάθηκε λίγο ακόμα ελπίζοντας σε μια φανταστική ανατροπή, ένα σχόλιο για το ντύσιμό της ή μια χαριτωμένη φράση σαν μικρό χάδι: Θα είμαι εδώ και θα σε περιμένω, αγάπη μου, μην αργήσεις.

Άνοιγε την πόρτα όταν τον άκουσε να βρίζει δυνατά τον πουλημένο τον διαιτητή και κατάλαβε ότι και σήμερα ήταν μια ίδια μέρα.

Στο αυτοκίνητο είχε κιόλας μετανιώσει. Ξεντυνόταν τη μια μετά την άλλη τις κακές σκέψεις που έκανε για κείνον, ώσπου την κατέλαβε ένα είδος συγκίνησης για όλα όσα είχαν περάσει τόσα χρόνια. Μαζί είχαν σχεδιάσει το μέλλον τους. Μαζί αποφασίσανε να θυσιάσει εκείνη τα όνειρά της για ιατρική για να μπορέσει να σπουδάσει εκείνος. Κι αυτή ποτέ δεν του το χτύπησε, ακόμα κι όταν ο Γρηγόρης αποφάσισε ότι χρειαζότανε και κάποιο μεταπτυχιακό για καλύτερες συνθήκες δουλειάς. Η Δώρα δε θα καταδεχόταν να το αναφέρει ούτε μια φορά, ούτε και στους μεγαλύτερους καβγάδες τους, ότι όλες τις θυσίες αυτή τις έκανε. Όμως ένα μικρό αγκάθι κρυβόταν μέσα της, και γι' αυτό η Δώρα ντρεπόταν και περισσότερο ενοχή ένιωθε παρά παράπονο. Αλλά τον Γρηγόρη τον αγαπούσε, κι όσο απομακρυνόταν από το σπίτι τους, τόσο του έβρισκε ελαφρυντικά για όλα όσα του έσερνε στους εσωτερικούς της μονολόγους. Ίσως κι αυτή δεν έκανε καμιά κίνηση, είχε βολευτεί στην ιεροτελεστία της

καθημερινότητας. Μπορεί να γκρίνιαζε, αλλά, γυρίζοντας από το νοσοκομείο, το μόνο που ήθελε ήταν να πλυθεί από τη σκόνη, να βουλιάξει στη σιωπή και στην ασφάλεια του σπιτιού της. Πήγαινε πάντα νωρίτερα για ύπνο, κοιμόντουσαν μαζί αλλά ξυπνούσαν χώρια, ο καθένας στην άλλη πλευρά του κρεβατιού. Τις νύχτες δεν έλιωνε στην αγκαλιά του, κι εκείνος δεν την έπνιγε στα φιλιά. Δεν ένιωθε το σάλιο του να κυλάει στο σβέροκο της όταν κοιμόταν βαθιά, αλλά την ξύπναγε το άγριο ροχαλητό του.

Μέσα στο σκοτάδι είδε τα φώτα του μπαρ και βρήκε μια άδεια θέση να την περιμένει. Χαμογέλασε με την τύχη της, πάρακαρε βιαστικά κι έριξε τα κλειδιά και το κινητό στην τσάντα της. Χάρηκε που το αποφάσισε και βγήκε. Επιτέλους να πει ένα ποτό, να μιλήσει, να ξεφύγει λίγο από τις μαύρες σκέψεις που είχαν γίνει κουβάρι στο μυαλό της.

«Καλώς τη Δώρα. Έχουμε χρόνια να σε δούμε».

Η Δώρα γέλασε με την υπερβολή της Ρίτας και την αγκάλιασε. Τις αγαπούσε τις φίλες της, κι ας μην τις έβλεπε συχνά. Κάποτε θύμωσε όταν κατάλαβε ότι αυτές συναντιούνται συστηματικά και μια στις τόσες της πρότειναν κι εκείνης. Αλλά ήξερε πως είχανε δίκιο. Βαρέθηκαν τη μια της άρνηση μετά την άλλη.

Η Ρίτα ήταν η πιο εκρηκτική από τις τρεις. Μιλούσε και γελοούσε δυνατά, έλεγε ό,τι σκεφτόταν κι είχε αμέτρητους φίλους που θα έτρεχαν μόλις τους καλούσε. Μπορούσε να χάσει επαγγελματικό ραντεβού γιατί έπιασε κουβέντα με κάποια τυχαία γνωριμία στον δρόμο. Σε όλες τους τις εξόδους έκανε καινούριους

φίλους γιατί νοιαζόταν στ' αλήθεια για τα προβλήματα των άλλων. Η Δώρα πολλές φορές την κοιτούσε και δεν καταλάβαινε τι ενδιαφέρον θέμα συζητούσε με τον συνταξιδιώτη τους στο πλοίο. Κι όμως, η Ρίτα πάντα κάτι έβρισκε. Έδινε με ευκολία το κινητό της, όπως πρόσφερε την αγάπη της σε όλους κι αδιακριτίως. Ίσως αυτός ήταν ο λόγος που δεν μπορούσε να μοιραστεί τη ζωή της μόνο μ' έναν άνθρωπο. Όσο καλοπροαίρετος κι αν ήταν, τον κούραζαν σε λίγο τα προβλήματα των άλλων που γινόντουσαν και δικά της. Η Ρίτα λάτρευε τα πανηγύρια, την πολυκοσμία, τον θόρυβο, της κάνανε πλάκα ότι μπορούσε να κοιμηθεί με το κεφάλι μες στην κοιλιά ενός ταμπούργλου. Η Δώρα θυμόταν μια βραδιά στη Σέριφο που μετά από τρία συνεχή ξενύχτια αποκοιμήθηκαν με την Κατερίνα πάνω στο τραπέζι που χόρευε η Ρίτα.

Με το πρώτο ποτό λύθηκε η αμηχανία της Δώρας, χαλάρωσε κι ένιωσε εκείνο το μοναδικό συναίσθημα ξεγνοιασιάς σαν να ρίχνει από πάνω της σακουλάκια τη σκόνη της καθημερινότητας και να γίνεται ανάλαφρη, δυνατή, να βλέπει τη ζωή σαν πρόκληση κι όχι σαν γρίφο. Όλα έμοιαζαν εύκολα ξανά. Να ονειρευτεί, να σχεδιάσει πάλι μακρινά ταξίδια, να ανοίξει κλειστές πόρτες. Κάποιες τέτοιες στιγμές σκεφτόταν ότι θα μπορούσε να ξαναγραφτεί στο πανεπιστήμιο, θα την ενδιέφερε περισσότερο πια η κτηνιατρική ή να ξεκινήσει ακορντεόν και, γιατί όχι, χορό, πάντα ήθελε να μάθει να χορεύει ταγκό. Όλα θα τα μπορούσε, φτάνει να ήθελε.

«Θυμάσαι» της είπε συνωμοτικά η Κατερίνα «τότε που ήμουνα τρελά ερωτευμένη μ' εκείνο τον αρχαιολόγο που με έγγραφε κανονικά;».

Γέλασαν και οι τρεις τους. Η Κατερίνα ήταν πιο χαμηλών τόνων από τη Ρίτα, εκφραζόταν δύσκολα κι έπασχε πάντα από έλλειψη αυτοεκτίμησης. Παιδί εύπορης οικογένειας, με γονείς άνετους κι ελεύθερους, χωρίς κωλύματα ηθικής για τη μοναχοκόρη τους, αλλά πάντα απασχολημένους. Δεν της έλειψε τίποτα απ' αυτά που οι συνομήλικές της επιθυμούσαν· αντίθετα, αποζητούσε τα πιο απλά. Μια αγκαλιά, ένα οικογενειακό τραπέζι, τα σ' αγαπώ της μαμάς που δεν άκουσε. Ίσως γι' αυτό ερωτεύόταν πάντα τους λάθος ανθρώπους —σαν έφηβη τον καθηγητή φυσικής, λίγο μεγαλύτερη τον γοητευτικό ζωγράφο, κολλητό φίλο του μπαμπά της— και οι απορρίψεις πυροδοτούσαν την ανασφάλειά της κι έσπαζαν τον καθρέφτη της σε χιλιάδες μικρά κομμάτια που αδυνατούσε να συναρμολογήσει.

Κάπου εκεί στα χαμηλά, στη διάρκεια μιας ανασκαφής γνώρισε έναν αρχαιολόγο που, μόλις της δήλωσε ότι μισούσε τις πολυήμερες σχέσεις, τότε κατάλαβε ότι τον είχε ερωτευτεί παράφορα. Η Κατερίνα έκλαιγε νύχτα μέρα και ξεροστάλιαζε δίπλα στο τηλέφωνο, ενώ εκείνος, κάθε φορά που εμφανιζόταν, την έκανε άνω κάτω. Της ανέπτυσε διάφορες μεγάλοπνοες θεωρίες κι αναλύσεις για τη ζωή και την ελευθερία, και η Κατερίνα μπερδευόταν όλο και πιο πολύ. Της έλεγαν, της έλεγαν οι υπόλοιπες, την έβαζαν κάτω και της εξηγούσαν ότι αυτή η σχέση δεν έχει μέλλον, κι εκείνη κουνούσε λυπημένα το κεφάλι της και συμφωνούσε σε όλα. Μόλις τελειώνανε την πύρινη αγόρευση και λέγανε ότι πάει, ξεμπέρδεψαν, την έπεισαν επιτέλους, η Κατερίνα έκανε ό,τι είχε στο μυαλό της να κάνει και πριν την πλύση εγκεφάλου. Σηκωνόταν

σαν να μην έγινε τίποτα και πήγαινε μέσα στη νύχτα στο σπίτι του.

Μια μέρα πήγε και βρήκε τη Δώρα.

«Έχετε δίκιο. Δεν μπορώ άλλο. Η αξιοπρέπειά μου έπιασε πάτο. Αλλά όταν τον βλέπω κάτι παθαίνω και τα ξεχνάω όλα. Γράψε όσα πρέπει να του πω, να τα μάθω απέξω».

Η Δώρα της πρότεινε να του στείλει ένα γράμμα. Θα τη βοηθούσε, της υποσχέθηκε.

Το ίδιο βράδυ η Δώρα έγραψε, αντί για λίστα με επιχειρήματα, ένα ηρωικό ερωτικό γράμμα. Η Κατερίνα δεν άλλαξε ούτε ένα και.

Ο αρχαιολόγος τρελάθηκε με το γράμμα της:

«Δεν είχα καταλάβει ότι έκρυβες τέτοιο θησαυρό. Είσαι η γυναίκα της ζωής μου».

Η Κατερίνα θύμωσε. Είχε κάνει τόσα για εκείνον και δε μέτρησαν, και τώρα έφτασε το γράμμα της Δώρας για να τον κάνει να τη δει με άλλα μάτια. Τον ήθελε όμως τόσο πολύ, που μόνο για λίγο αμφιταλαντεύτηκε κι ύστερα μετακόμισε στο σπίτι του. Η σχέση δεν κράτησε για πολύ.

«Φαντάσου να μάθαινε ότι το γράμμα δεν το έγραψες εσύ» της είπε η Ρίτα.

«Ξέρετε, τον είδα πριν δύο μέρες τυχαία στον δρόμο. Μένει μόνιμα στη Χαϊδελβέργη. Γοητευτικός και πάντα ελεύθερος. Ήπιαμε έναν γρήγορο καφέ λέγοντας ο καθένας τα νέα του, και κάποια στιγμή μου έπιασε το χέρι, με κοίταξε στα μάτια και μου εξομολογήθηκε ότι ποτέ δε συγχώρεσε τον εαυτό του που δεν κατάφερε να ξεκλειδώσει τη γυναίκα που του είχε γράψει εκείνο το γράμμα. Μου ήρθε να του φέρω τον

καφέ στο κεφάλι, κι ύστερα σκέφτηκα να του πω όλη την αλήθεια. Αλλά πάλι δεν τόλμησα. Με κολάκεψε που με σκέφτεται ακόμα, έστω και για κάτι που δεν έγραφα» είπε η Κατερίνα.

«Μην το σκέφτεσαι έτσι. Εγώ έγραφα γι' αυτά που ένιωθες εσύ».

«Ξέρεις τι με πειράζει περισσότερο; Ότι όλα αυτά τα χρόνια κάθε καινούρια σχέση την ένιωθα σαν απιστία, σαν εκδίκηση».

«Δηλαδή τον αγαπάς ακόμα;»

«Δεν ξέρω αν τον αγαπάω. Ανεκπλήρωτος έρωτας μήπως;»

«Κι εγώ σου λέω ξεκόλλα. Φτάνει τόσα χρόνια. Φοβάσαι μια αληθινή σχέση» της φώναξε η Ρίτα με την αφοπλιστική ειλικρίνειά της.

Ήταν φανερό ότι η Κατερίνα ένιωθε άβολα, σαν να τους έκρυβε πάλι τις πραγματικές της σκέψεις. Προσπαθώντας να απαγκιστρωθεί από την πίεση της Ρίτας, γύρισε προς τη Δώρα:

«Κι εσύ πώς είσαι; Με τον Γρηγόρη;».

«Δεν ξέρω».

Παρόλο που θα μπορούσε να είναι μια απάντηση ρουτίνας, η Ρίτα δε θα το άφηγε έτσι εύκολα. Ποτέ της δεν τον πήγαινε τον Γρηγόρη. Η Δώρα στην αρχή νόμιζε ότι είναι απλά ένα παιχνίδι μεταξύ τους, αλλά την ενοχλούσε πια αυτή η εμμονή της Ρίτας.

«Κάτι τρέχει εδώ».

«Έλα, Ρίτα, σταμάτα. Τίποτα δεν τρέχει. Με τον Γρηγόρη είμαστε είκοσι χρόνια μαζί».

«Λες να μην το θυμάμαι; Απλά εσύ παλιότερα έλεγες ότι ερωτευόμαστε για μια ζωή».

«Ακόμα το πιστεύω. Αλλά...»

«Αλλά;» είπε Κατερίνα και Ρίτα μαζί.

Η Δώρα αισθάνθηκε το κεφάλι της να γυρίζει. Ήταν που τέλειωνε το τρίτο ποτό ή ήταν που ετοιμαζότανε να πει κάτι που αισθανότανε ότι θα τη δεσμεύσει απέναντί τους; Μήπως δεν έπρεπε να μιλήσει σε κανέναν για τις αμφιβολίες που την τυραννούσαν τον τελευταίο καιρό; Μήπως έπρεπε να τις κρατήσει μόνο για τον εαυτό της; Μήπως περνούσε απλά μια κρίση ηλικίας;

«Αλλά;» επέμεναν οι άλλες.

«Καμιά φορά σκέφτομαι μήπως εγκλωβίστηκα σ' αυτή την εμμονή μου».

«Τι θέλεις να πεις; Έχεις προβλήματα με τον Γρηγόρη;»

«Όχι, θεωρητικά μιλάω. Γενικά. Τώρα που οι κύκλοι κλείνουν, όπως είναι φυσικό, κάνω τον απολογισμό μου».

«Ποιοι κύκλοι, Δώρα; Η Άρτεμη πέρασε στο πανεπιστήμιο κι εσύ πάρ' το απόφαση, δεν έχεις κανένα λόγο να αρνείσαι τις προτάσεις μας για έξοδο».

«Έχει δίκιο η Κατερίνα. Μπορείς να ξεκολλήσεις λίγο; Με περνάς δυο μήνες και από τότε που σε ξέρω λες “Εγώ που είμαι μεγαλύτερη”».

«Με ξέρετε, μ' αρέσει να βασανίζω τον εαυτό μου. Τίποτ' άλλο. Ίσως πράγματι να φταίει που έφυγε η Άρτεμη από το σπίτι. Σαν να άλλαξε η ισορροπία».

Ξαφνικά και μόνο η σκέψη της Άρτεμης λειτούργησε λυτρωτικά, αφήνοντας μετέωρη την προηγούμενη συζήτηση που έφερε τη Δώρα σε αμηχανία. Δεν είχε απαντήσεις, δεν ήθελε να μιλήσει άλλο για τον Γρηγόρη.

«Τι κάνει η βαφτιστήρα μας; Σου είπε ότι της στείλαμε στα γενέθλιά της μια τεράστια τούρτα στη Θεσσαλονίκη;»

«Θέλαμε να την πάμε μόνες μας, να της κάνουμε έκπληξη, αλλά τελευταία στιγμή η Ρίτα το ακύρωσε».

«Μα είχε πέσει τόση δουλειά στο γραφείο. Τι κάνει το μωρό μας;»

«Εγκλιματίστηκε μια χαρά. Της αρέσει η πόλη, της αρέσει που μένει μόνη της, η σχολή της. Όλα της αρέσουν».

«Ελπίζω να χαιρέσαι. Την ήθελες κολλημένη πάνω σου;»

«Όχι βέβαια. Χαίρομαι που είναι καλά. Μου λείπει βέβαια πολύ».

«Να κανονίσουμε γυναικεία στη Θεσσαλονίκη; Να βγάλουμε τη μικρή στα μπαράκια, να την περπατήσουμε λίγο...» τους έκλεισε το μάτι η Ρίτα.

«Αμάν, ρε Ρίτα. Σιγά να μη μας έχει ανάγκη η Άρτεμη. Έχουμε να πάμε γυναικεία χίλια χρόνια και θα πάμε να νταντέψουμε την Άρτεμη;»

«Αυτό που χρειαζόμαστε είναι να καούμε στον ήλιο κι ύστερα να φάμε ντοματοκεφτέδες και να πιούμε μπίρες, χιλιάδες μπίρες» φώναξε η Κατερίνα, και οι τρεις φίλες τσούγκρισαν γελώντας τα ποτήρια τους.